

Frank Bluiminck

directeur Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland

DE KRACHT VAN HOOP

Hebben terrorisme en zorg iets met elkaar te maken? Niet direct zou je denken. Toch zag ik in de Brusselse wijk Molenbeek hoe deze werelden elkaar ontmoetten. De gebroeders Abdeslam runden er het café Les Béguines voordat ze hun terroristische aanslagen pleegden in Parijs. Het café ging daarna natuurlijk dicht en werd een besmette plek in een toch al met problemen overladen wijk.

Met hulp van zorgorganisaties breekt de buurt nu met het belaste verleden en het slechte imago. Het café is aangepakt door buurtbewoners en wordt nu verbouwd tot een buurtcentrum. Dat is heel hoopgevend.

Samen aan de slag

Molenbeek is een wijk met veel problemen. De verwach-

ting van de inwoners was dat het terrorisme slechts tijdelijk tot nieuwe aandacht zou leiden, waarna ze weer aan hun lot zouden worden overgelaten. Maar verschillende zorgorganisaties besloten samen met de bewoners aan de slag te gaan om eenzaamheid te bestrijden, de sociale cohesie te bevorderen en andere initiatieven te ondersteunen. Een voorbeeld van zo'n initiatief is dat van een groepje Marokkaanse moeders dat wilden koken en

“In hoeverre is participatie, buurtopbouw en netwerkvorming eigenlijk een taak voor zorgorganisaties?”

zo een sociale onderneming startten. Zij gebruiken nu de faciliteiten van de zorgorganisatie, op voorwaarde dat cliënten mogen helpen in de voorbereiding.

Toen ik de verschillende projecten in deze wijk zag, vond ik de samenwerking tussen mensen van verschillende komaf, leeftijd en beperkingen enorm krachtig. Mensen willen best wat doen voor elkaar, en met wat steun en faciliteiten gebeuren er dingen die voorheen ondenkbaar waren. Een huiswerkklasje, een boodschappendienst, of gewoon een plek om even naar binnen te lopen voor wat aanspraak. Ik voelde en zag wat de Belgische politiek filosoof en jeugdwerker Bleri Lleshi aanduidt met ‘de kracht van hoop’.

In Molenbeek worden alle bewoners en zorgorganisaties gezien als partners in de wijk. Wat me opviel was dat er ook gehandicaptenzorgorganisaties bij betrokken zijn. In hoeverre is participatie, buurtopbouw en netwerkvorming eigenlijk een taak voor zorgorganisaties? Van oudsher zijn zorgorganisaties gericht op het individu. In de jeugdhulp en langdurige zorg hebben we steeds meer aandacht voor de partner, het gezin of de familie van de mensen die we ondersteunen. Moeten we ook meer naar de burens en de wijk gaan kijken, of gaat dat te ver?

Niet alleen voor zorgbehoevenden

In de gehandicaptenzorg staat ‘meedoen’ steeds meer centraal. De zorg is erop gericht dat mensen met beperkingen in de samenleving het leven kunnen leiden dat zij willen. Dan zijn ook sociale contacten, onderwijs en werk belangrijk. Zeker als je je realiseert hoe klein het sociale netwerk is van mensen met beperkingen, is het heel logisch dat de zorg en ondersteuning zich daarop richten. Het voegt veel toe aan hun leven als ze kennissen, vrienden, collega's, medescholieren en burens hebben.

Ook mensen zonder beperking of andere zorgvragen kunnen hier baat bij hebben. De eenzaamheid in wijken en buurten is een enorm vraagstuk in Nederland. Initiatieven van gehandicapten- of ouderenorganisaties waaraan ook andere bewoners uit de wijk kunnen deelnemen, zijn vaak een groot succes. Dit zag ik onlangs bij een bezoek

aan woonzorgcentrum IJsselheem waar tussen de ouderen ook dertig mensen met beperkingen woonden. Zij helpen elkaar en doen samen activiteiten. Dit alleen al is een succes, maar het gaat verder. Een buurthuis waar cliënten een maaltijd bereiden die dan gratis genuttigd wordt, loopt al snel over van belangstelling vanuit de wijk. Mensen met een kleine beurs of geringe sociale kring komen hier ook op af. Er moet dan een grens worden gesteld om de verhouding tussen cliënten en andere wijkgenoten te bewaken.

Om die reden zijn deze initiatieven en samenwerkingsvormen vaak kleinschalig. Ze zijn ook kwetsbaar omdat ze veelal steunen op een handjevol zeer betrokken medewerkers en vrijwilligers. Belangrijk is dat ze een kiem van succes bevatten. Een brede oriëntatie op de inwoners in de wijk, aansluitend bij wat zij belangrijk vinden en dat ondersteunen en faciliteren. Iedereen in de wijk kan gezien worden als een mogelijke partner. Het is van belang dat organisaties die cliënten in de wijk professioneel ondersteunen, bereid zijn de handen ineen te slaan.

Een grootse opgave

Zorgorganisaties worden nu meestal niet betaald voor buurtopbouw of netwerkvorming. Vaak wordt samenwerking niet vergoed. ‘Er is geen bekostigingstitel’, is het jargon in zorgland. Hier ligt een belangrijke opgave voor zorgorganisaties. We moeten de samenwerking lokaal vormgeven en daarmee nieuwe verbanden leggen tussen zorg en welzijn. Gemeenten kunnen hier met hun financiering en netwerk een enorme stimulans aan geven. Op die manier kunnen gemeenten en aanbieders van zorg en welzijn een enorme impuls geven aan het samenleven in de wijk.

Wat bij café Les Béguines kan, kan op meer plaatsen. Samenwerking tussen mensen en organisaties in de wijk is soms taai en ingewikkeld, maar het kan wel. Zoals een medewerker van het initiatief in Molenbeek zei: ‘Het is een zeer moeilijk verhaal, maar het lukt wel’. Kortom; vrees niet, hoop!